

فهرست

FILM	پاسخ	سؤالات	درسنامه
25 min	۱۶۲	۱۷	۸
21 min	۱۶۳	۲۹	۲۰
19 min	۱۶۵	۴۲	۳۳
20 min	۱۶۷	۵۶	۴۶
26 min	۱۶۸	۶۹	۶۰
24 min	۱۷۰	۸۸	۷۴
26 min	۱۷۳	۱۰۳	۹۴
29 min	۱۷۵	۱۱۹	۱۰۸
18 min	۱۷۹	۱۳۸	۱۲۷
30 min	۱۸۲	۱۵۴	۱۴۳

درس اول: هستی بخش

درس دوم: یگانه بی همتا

درس سوم: توحید و سبک زندگی

درس چهارم: فقط برای تو

درس پنجم: قدرت پرواز

درس ششم: سنت های خداوند در زندگی

درس هفتم: بازگشت

درس هشتم: زندگی در دنیای امروز و عمل به احکام الهی

درس نهم: پایه های استوار

درس دهم: تمدن جدید و مسئولیت ما

امتحان نهایی

آزمون ۱: خرداد ماه ۱۳۹۹ ۱۸۸

آزمون ۲: شهریور ماه ۱۳۹۹ ۱۸۹

آزمون ۳: دی ماه ۱۳۹۹ ۱۹۰

آزمون ۴: خرداد ماه ۱۴۰۰ ۱۹۲

آزمون ۵: شهریور ماه ۱۴۰۰ ۱۹۴

آزمون ۶: دی ماه ۱۴۰۰ ۱۹۵

پاسخ نامه تشریحی آزمون ۱ تا ۶ ۱۹۷

1

بخش

درستنامه

و سوالات تشریحی

درس اول

هستی بخش

در این درس می‌خوانیم

نیازمندی موجودات به خدا در پیدایش و بقا، آگاهی یافتن به نیاز خود به خداوند که سرچشمه بندگی است، مفهوم نور بودن خدا در هستی، معرفت عمیق و والای خدا را در هر چیز دیدن و ناتوانی انسان در شناخت چیستی و ذات خداوند.

مشاوره

۳ آیه، ۴ حدیث و ۴ شعر در این درس، موجود است و بازم این درس در امتحان نوبت اول ۳ نمره و در نوبت دوم (نهایی) حدود ۵/۰ تا ۱ نمره می‌باشد.

دوست من! اول باید منظور از نیازمندی موجودات به خدا در پیدایش و بقا رو همراه با مثال‌های مرتبط با اون یاد بگیری. بعد به سراغ آیات اون بری. آیه، حدیث و شعرای مربوط به نور بودن خداوند در هستی رو کنار هم و در ارتباط با همدیگه فرابگیر فایده و ثمره درک نیازمندی به خدای بی‌نیاز یعنی افزایش بندگی که آگاهی، سرچشمه اونه رو همراه با دعای پیامبر که اهمیت زیادی داره، خوب بخون. در نهایت، حیطة شناخت انسان رو نسبت به هستی و چیستی خدا به طور مشخص بیاموز.

تفکر و اندیشه^۱

- اندیشه مانند بذری است که ۱. در ذهن جوانه می‌زند، ۲. در دل و قلب ریشه می‌دواند و ۳. برگ و بار آن به صورت اعمال، ظاهر می‌گردد.
- اندیشه، ۱. بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، ۲. استعدادها را شکوفا می‌کند و ۳. امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها (= تفکر و اندیشه) باشد.

ایستگاه حدیث

پیامبر اکرم (ص): **أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ** برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

سؤال ۱ از دیدگاه رسول خدا (ص)، برترین عبادت‌ها چیست؟

۲ اگر اندیشیدن، مداوم و درباره خدا و صفات او باشد، کدام تعبیر پیامبر (ص) در مورد آن صحیح است؟

پاسخ ۱ اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او

۲ برترین عبادت‌ها

- این بخش از کتاب (بخش تفکر و اندیشه شامل درس‌های ۱ تا ۶) به همین عبادت پرداخته است: اندیشه درباره خدا

ایستگاه سؤال

۱ | آیات و احادیث: پیام حدیث شریف پیامبر اکرم (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ» را بنویسید.

۲ | جای خالی: الف) اندیشه، مانند بذری است که در جوانه می‌زند، در دل و قلب می‌دواند و برگ و بار آن به صورت ظاهر می‌شود.

ب) اندیشه، را پرطراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را می‌کند و امید به را نوید می‌بخشد.

۳ | پاسخ کوتاه: مایه طراوت و زیبایی بهار جوانی و شکوفایی استعدادهای انسان چیست؟

۴ | دو گزینه‌ای: پیامبر اکرم (ص) کدام مورد را برترین عبادت معرفی نموده‌اند؟

(۱) بیان سخن حق در مقابل سلطان ستمگر
(۲) اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او

۵ | پاسخ تشریحی: سه مورد از آثار و ثمرات تفکر و اندیشه را نام ببرید.

۱. تفکر و اندیشه مربوط به متن قبل از شروع درس اول است.

پاسخ ۱. اندیشه درباره خدا و قدرت او، برترین عبادت‌هاست.

۲. الف) ذهن - ریشه - اعمال

۳. اندیشه

۴. گزینه ۲

۵. اندیشه، ۱. بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، ۲. استعدادها را شکوفا می‌کند و ۳. امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.

مقدمه

- آیا تاکنون برایتان پیش آمده است که در فضایی آرام نشسته و به دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره این جهان پر جنب و جوش (پرغوغا) تفکر کرده باشید؟
- تفکر درباره جهان دوردست؛ یعنی آسمان بی‌کران با کهکشان‌ها، منظومه‌ها، خورشید و سیارگان؛ و تفکر درباره همین جهان نزدیک، یعنی زمین با جنگل‌ها، دریاها، بیابان‌ها، جانوران، گیاهان و گل‌های زیبایش.

• آیا هرگز درباره آغاز و پایان این هستی پهناور فکر کرده‌اید؟ به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجودات متنوع از کجا آمده‌اند؟

سؤال موجودات جهان، هستی خود را وامدار (فقیر، نیازمند، وابسته به) چه کسی هستند؟!

جواب همه موجودات، از جمله انسان پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی‌شان از خودشان نیست و در وجود و هستی، نیازمند به خدا هستند.

تلنگر: حواست باشه

لازمه این‌که بدانیم آیا موجودات، هستی خود را وامدار کسی هستند یا خیر، تفکر در مورد آغاز و پایان هستی، یا به تعبیری، تفکر درباره مبدأ و معاد است که نیازمند تفکر در جهان نزدیک و دوردست می‌باشد.

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

شناخت اولیه و ابتدایی

- هر کدام از ما، بر اساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند.

معرفت عمیق‌تر

- با وجود این شناخت اولیه (ابتدایی و فطری)، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است. بیان این راه به شرح زیر است:

مقدمه اول

- اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که بیندیشیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم؛ حیوانات، گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را، پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

چند عبارت مترادف با هم رو ببین!

تلنگر: حواست باشه

پدیده = مخلوقات = وجودشان از خودشان نیست = فقیر = وابسته = وامدار

مقدمه دوم

- پدیده‌ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که ۱. خودش پدیده نباشد، بلکه ۲. وجودش از خودش باشد؛ همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد. عبدالرحمان جامی این معنا را در دو بیت چنین بیان می‌کند:

ایستگاه شعر

ذاتِ نایافته از هستی، بخش^۱ چون تواند که بود هستی‌بخش
خشک ابری که بُود ز آب تهی ناید از وی صفت آب‌دهی

۱. در بیت اول، بخش در مصراع اول به معنای سهم و بهره است و در مصراع دوم به معنای عطا کردن.

سؤال ۱ کدامین مقدمه استدلال نیازمندی جهان به خدا در پیدایش، در این بیت ذکر شده است؟

۲ مفهوم اصلی این ابیات را بنویسید.

پاسخ ۱ مقدمه دوم

۲ پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد؛ بلکه وجودش از خودش باشد.

آری در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست (بی‌نیاز و غنی است)، که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

نتیجه با توجه به دو مقدمه گفته شده می‌توانیم نتیجه بگیریم که ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای (خالق)، نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این وجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

تفکر در متن

توضیحات قبل را به صورت یک استدلال، به طور خلاصه بنویسید.

مقدمه اول: ما و این جهان، پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نیست و هستی ما از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.
مقدمه دوم: موجوداتی که پدیده هستند و وجودشان از خودشان نیست، در موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که وجودش از خودش باشد.
نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن نیازمند به وجودی هستیم که وجودش از خودش و عین ذاتش می‌باشد.

نکته راهبردی

در تشخیص عبارات مربوط به مقدمه اول و دوم، اگر لفظی در جمله بیاید که به خدا اشاره کند، بیانگر مقدمه دوم است؛ مانند: پدیدآورنده، دیگری، هستی‌بخش، وجودش از خودش باشد، پدیده نیست، همواره هست، مستقل و قائم به خود است، هستی از او جدا نمی‌شود، وجودش عین ذاتش است، هستی او ذاتی است.

ایستگاه سؤال

۱ | جای خالی: یک موجود فقط در صورتی در وجود خود به دیگری نیازمند نیست که خودش باشد.

۲ | پاسخ کوتاه: پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به چه چیزی هستند؟

۳ | پاسخ تشریحی: نیازمندی جهان به خدا در پیدایش را با دو مقدمه و یک نتیجه، استدلال نمایید.

پاسخ ۱. ذاتاً موجود

۲. نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد؛ بلکه وجودش از خودش باشد.

۳. مقدمه اول: ما و این جهان پدیده‌هایی هستیم که وجود و هستی مان از خودمان نیست.

مقدمه دوم: موجوداتی که پدیده‌اند، نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد و ذاتاً موجود باشد.

نتیجه: ما و این جهان در پدید آمدن و هست شدن به آفریننده‌ای نیازمندیم که سرچشمه هستی باشد.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

• شما حتماً نام مسجد گوهرشاد را که در جوار حرم مطهر امام رضا (ع) است، شنیده‌اید. شاید بارها آن را دیده و در آن نماز خوانده‌اید. این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه هم‌چنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، خبری نیست (فانی).

سؤال آیا رابطه خدا با جهان نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟

جواب اگر اندکی دقت کنیم، درمی‌یابیم که یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و ... تشکیل شده که هیچ کدام از آن‌ها را بنا به وجود نیاورده است. هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛ به عبارت دیگر بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.

• کار بنا فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آن‌ها است. اما خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب، و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بنا است. بر این اساس وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آن‌ها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند، آن‌ها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد.

نتیجه به همین جهت، جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است (نیازمندی در بقا) و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود (ثابت و دائمی).
مثال به عنوان مثال می‌توان گفت که رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

تلنگر: حواست باشه

رابطه خداوند با جهان، مشابه رابطه بتا و مسجد نیست.
رابطه خداوند با جهان تا حدی، مشابه رابطه مولد برق با جریان برق است.

• بنابراین، مسجد با ساخته شدن، از بتا بی‌نیاز می‌شود، اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. از این رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند. (نیاز دائمی به خدا)

تلنگر: حواست باشه

فهم نیاز مداوم موجودات به خداوند در همه شئون زندگی (در پیدایش و بقا)، سبب عرض نیاز به پیشگاه الهی می‌شود.

• زبان حال موجودات را مولوی این‌گونه بیان می‌کند:

ایستگاه شعر

ما چو ناییم و نوا در ما ز توست	ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
ما که باشیم ای تو ما را جانِ جان	تا که ما باشیم با تو در میان
ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما	تو وجود مطلقى، فانى نما
ما همه شیران ولى شیرِ عَلم	حمله‌مان از باد باشد دم به دم

سؤال ۱ مفهوم کلی ابیات فوق را بنویسید.

۲ طبق ابیات فوق، موجودات جهان در چه شرایطی به خدا نیازمندند؟

پاسخ ۱ موجودات دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند.

۲ موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی دائمی در پیدایش و بقا)

ایستگاه آیه - فاطر، ۱۵

يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ | ای مردم شما به خدا نیازمند هستید و خدا است که [تنها] بی‌نیاز ستوده است.

سؤال ۱ با توجه به آیه «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

۲ عبارت قرآنی «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» خطاب به چه کسانی است؟

پاسخ ۱ نیاز در پیدایش و بقا

۲ مردم

ایستگاه آیه - رحمن، ۲۹

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ | هر آن چه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند. او همواره دست‌اندرکار امری است.

سؤال ۱ علت این‌که خداوند پیوسته دست‌اندرکار امری است، چیست؟

۲ نتیجه درخواست پیوسته موجودات از خداوند کدام است؟

پاسخ ۱ درخواست پیوسته موجودات جهان از خدا

۲ دست‌اندرکار بودن خدا به طور دائمی

۱. در این آیه مخاطب، مردم هستند ولی از آن‌جا که انسان اشرف مخلوقات است، اگر او به خدا نیازمند است، پس همه مخلوقات حتماً نیازمند خواهند بود، لذا همه مخلوقات مورد نظر است.

تدبر در قرآن

در آیات قبل تدبر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

۱. فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟
زیرا در هر لحظه به خدا نیازمندند و همهٔ امور عالم به تدبیر خداوند صورت می‌گیرد و اگر خدا لحظه‌ای آنان را به خود واگذار کند، همه نیست و نابود می‌شوند.
۲. نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟
نیازمندی در همهٔ شئون حیات، لحظه به لحظه، از پیدایش تا بقا؛ تمام داشته‌های انسان سر تا پا از خداست و نیاز به او هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.
۳. منظور از این‌که خداوند هر لحظه دست‌اندرکار امری است، چیست؟
یعنی خداوند دائماً به موجودات، هستی می‌بخشد و فیض می‌رساند.

ایستگاه سؤال

دی ۹۸

۱ | صحیح و غلط: رابطهٔ خدا با انسان مانند رابطهٔ مسجد با سازندهٔ آن است که قطع نمی‌شود.

۲ | جای خالی: در رابطهٔ مسجد با سازندهٔ آن، کار بتأ فقط کردن مواد و آن‌ها است، اما خداوند، مصالح و خواص آن‌ها است.

۳ | پاسخ کوتاه: چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

پاسخ ۱. غلط؛ رابطهٔ خدا با انسان مانند رابطهٔ مسجد با سازندهٔ آن نیست و تفاوت اساسی با آن دارد.

۲. جابه‌جا - چینش - خالق

۳. زیرا موجودات همواره به خدا نیازمندند.

آگاهی، سرچشمهٔ بندگی

• انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند؛ اما انسان‌های آگاه، دائماً سایهٔ لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند (شهود خدا) و خود را نیازمند عنایات پیوستهٔ او می‌دانند. هر چه معرفت انسان به خود (خودشناسی) و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، ۱. نیاز به او را بیش‌تر احساس و ۲. ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند.

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی

• برای همین (خودشناسی و معرفت بیشتر) است که پیامبرگرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند. (سنت توفیق الهی)

ایستگاه حدیث

خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدن به خودم وا مگذار.

پیامبر (ص): **اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا.**

- سؤال ۱ رسول خدا (ص) با آگاهی کامل نسبت به نیازمندی‌اش به خدا و معرفت به رابطهٔ خود با خداوند، چگونه دعا می‌کند؟
- ۲ مطابق دعای پیامبر (ص): «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» انسان چه زمانی نباید از لطف و رحمت خاص خدا محروم شود؟
- ۳ تکیه و اعتماد انسان در تمام لحظات بر چه پشتوانه‌ای صحیح و بر چه چیزی نادرست است؟
- ۴ چرا پیامبر اسلام (ص) عاجزانه از خدا می‌خواهد که او را به حال خود واگذار نکند؟

خرداد ۹۹

پاسخ ۱ خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدن به خودم وا مگذار.

۲ هیچ‌گاه، حتی چشم به هم زدن

۳ انسان باید بر خدا تکیه کند و به نفس خود واگذار نشود.

۴ هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند.

ایستگاه سؤال

۱ | پاسخ کوتاه: سرچشمه بندگی چیست؟

۲ | پاسخ تشریحی: نتیجه افزایش معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا چیست؟

۳ | جای خالی: انسان‌های دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند او می‌دانند.

پاسخ ۱. آگاهی

۲. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند.

۳. آگاه - عنایات پیوسته

نور هستی

• قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای (نور) بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم؛ قرآن کریم می‌فرماید:

ایستگاه آیه - نور، ۳۵

خداوند نور آسمان‌ها و زمین است.

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

شهریور ۹۹

سؤال ۱ | با توجه به آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» معنای این که خداوند نور آسمان‌ها و زمین است، چیست؟

۲ | قرآن کریم، رابطه مخلوقات با خداوند را از جهت پیدایی و آشکاری با چه کلمه‌ای بیان می‌کند؟

پاسخ ۱ | تمام موجودات وجود خود را از خداوند می‌گیرند و پا به عرصه هستی می‌گذارند.

۲ | نور

• ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند.

سؤال ۲ | پس، نور بودن خداوند به چه معناست؟

جواب | نور، آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می‌شود. نورهای معمولی هم این خاصیت را دارند که خودشان آشکار هستند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می‌شوند.

• خداوند، نور هستی است. یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. در واقع، هر موجودی، در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین‌رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند (علت)، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند (شهود خدا) و علم و قدرت او را می‌بینند.

تلنگر: حواست باشه !

مطابق آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، هر چیزی در این جهان جلوه‌ای از جلوه‌های الهی است، نه «نوری از انوار وجود»!

ایستگاه شعر (شیخ محمود شبستری، گلشن راز) - ایستگاه شعر

دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اول خدا دید

سؤال ۱ | مفهوم اصلی بیت فوق را بنویسید.

۲ | این بیت به کدام یک از شرایط دستیابی به معرفت عمیق و والا اشاره می‌کند؟

پاسخ ۱ | آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

۲ | پاکی و صفای قلب

• و به تعبیر باباطاهر:

ایستگاه شعر

به صحرا بنگرم صحرا **تو بینم** به دریا بنگرم دریا **تو بینم**
 به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا **تو بینم**

سؤال ۱ مفهوم اصلی ابیات فوق را بنویسید.

۲ از دیدگاه شاعر، معرفت عمیق و والا چیست؟

پاسخ ۱ آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

۲ این‌که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

ایستگاه حدیث

امام علی (ع): **مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ** هیچ چیزی را ندیدم مگر این‌که خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم.

سؤال ۱ حضرت علی (ع) خداوند را در چه شرایطی مشاهده می‌کند؟

۲ معرفت عمیق و والای حضرت علی (ع) از زبان ایشان چگونه وصف یافته است؟

پاسخ ۱ قبل، بعد و با هر چیز

۲ با هر چیزی خدا را دیدن

تفکر در حدیث

مقصود امام علی (ع) از این‌که می‌فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم، چیست؟

احساس کردن وجود خدا در هستی به واسطه معرفت عمیق و والا، با توجه به این‌که موجودات جهان جلوه خداوند هستند، انسان را به مرحله شهود خدا می‌رساند. از این‌رو انسان اگر اهل تفکر و تقوا باشد، به لطف الهی به مقامی می‌رسد که در همه چیز خدا را می‌بیند.

• این‌که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید، اما هدفی قابل دسترس (ممکن) است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.

ایستگاه سؤال

۱ | جای خالی: خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات خود را از او می‌گیرند و به سبب او آشکار می‌شوند. دی ۱۴۰۰

۲ | پاسخ کوتاه: چرا نوجوانان و جوانان در معرفت خداوند موفق‌تر هستند؟ شهریور ۹۸

۳ | دو گزینه‌ای: هر موجودی در حدّ خودش تجلی بخش الهی است.

(۱) صفات (۲) ذات

پاسخ ۱. وجود

۲. زیرا پاکی و صفای قلب دارند.

۳. گزینه ۱

ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند

سؤال اکنون ممکن است برای شما این سؤال پیش آید که آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی (ماهیت) او را مشخص کرد؟

جواب در پاسخ می‌گوییم: موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم، دو دسته‌اند:

الف) موضوعات محدود: دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، مانند گیاهان، حیوان‌ها، ستارگان و کهکشان‌ها؛ حتی کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی شناسایی شوند و انسان بتواند به ماهیت و ذات آن‌ها دست یابد. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند.

ب) موضوعات نامحدود: دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی، احاطه و دسترسی به آن است. در واقع ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی (چیستی) وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید (ناممکن). بنابراین، با این‌که ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم.

• از همین رو (ناتوانی ما در معرفت به چیستی و ذات خدا) پیامبر اکرم (ص) فرموده است:

ایستگاه حدیث

پیامبر اکرم (ص): **تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ** در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

سؤال ۱ پیام حدیث «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» را بنویسید. **خرداد ۹۸**

۲ براساس حدیث پیامبر (ص): «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» چرا انسان از تفکر در ذات الهی نهی شده است؟ **شهریور ۱۴۰۰**

پاسخ ۱ با این‌که ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم.

۲ به دلیل محدود بودن ذهن انسان (نامحدود بودن ذات الهی)

تلنگر: حواست باشه

شناخت چیستی، ذات، ماهیت و چگونگی خدا ← ناممکن
شناخت هستی، وجود، صفات، افعال، کیستی و ... ← ممکن

ایستگاه سؤال

۱ | صحیح و غلط: خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان می‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را بشناسد. **خرداد ۹۹ و ۱۴۰۰**

۲ | جای خالی: لازمه شناخت هر چیزی، به آن است.

۳ | پاسخ تشریحی: علت ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خدا را بنویسید. **دی ۹۸**

پاسخ ۱. غلط؛ خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را بشناسد.
۲. احاطه و دسترسی
۳. خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن محدود ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه کامل پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

اندیشه و تحقیق

با وجود شباهت‌های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت‌ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید.

تفاوت‌ها	شباهت‌ها
۱. ساعت‌ساز، هستی‌بخش اجزای ساعت نیست و فقط نظم‌دهنده اجزا است، اما خداوند، هم هستی‌بخش است و هم نظم‌دهنده.	۱. جهان و ساعت هر دو پدیده‌اند و به خالق و سازنده نیازمندند.
۲. دوام و بقای ساعت وابسته به ساعت‌ساز نیست، اما دوام و بقای جهان وابسته به خالق آن است.	۲. جهان و ساعت هر دو مرکب از اجزا هستند.
۳. نظم و پیچیدگی جهان بسیار فراتر از پیچیدگی یک ساعت است و نظم ساعت با نظم جهان قابل مقایسه نیست.	۳. جهان و ساعت هر دو منظم و هدف‌دارند.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم کلیدی

- پدیده: موجودی که وجودش از خودش نبوده و نیست.
- نور: چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می‌شود.
- معرفت عمیق و والا: این‌که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست.
- امور محدود: موضوعاتی که ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را دارد.
- امور نامحدود: موضوعاتی که ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات آن‌ها را ندارد.

درس در یک نگاه

هستی‌بخش

برای مشاهده ۲۵ دقیقه
فیلم آموزشی شب امتحان
اسکن کنید

سؤالات تشریحی

درس اول: هستی بخش

الف آیات قرآن و احادیث

۱ از تدبر در آیه شریفه «يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» به پرسش های زیر پاسخ دهید:

(خرداد ۹۹ و خرداد انسانی ۹۹ و دی ۹۷)

آ) نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می شود؟

ب) چرا خداوند می تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟

پ) پیام کلی آیه را بنویسید.

ت) قرآن کریم، خداوند را با صفت و مخلوقات را با صفت نام برده است.

۲ براساس آیه مبارکه «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» به سؤالات زیر جواب دهید:

آ) منظور از این که خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است، چیست؟

ب) چرا موجودات از خداوند درخواست دارند؟

پ) چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟

۳ طبق آیه نورانی «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»:

آ) خداوند رابطه میان خود و جهان هستی را با چه کلمه ای بیان می کند؟

ب) معنای این که خداوند نور آسمان ها و زمین است، چیست؟

(شهریور ۹۹ و خرداد ۱۴۰۰)

۴ رسول اکرم (ص) در دعای «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» چه درخواستی از خداوند دارد؟

۵ مقصود امام علی (ع) در حدیث «ما رأيتُ شيئاً إلا و رأيتُ اللهَ قبلَهُ و بَعْدَهُ و مَعَهُ»، از دیدن خدا، قبل و بعد و همراه هر چیزی چیست؟

(خرداد خارج کشور ۹۸)

۶ پیام حدیث «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ و لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» را بنویسید.

(شهریور ۹۸)

۷ چرا رسول خدا (ص) می فرماید: «در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.»؟

(شهریور ۱۴۰۰)

۸ براساس حدیث پیامبر (ص): «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ و لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» چرا انسان از تفکر در ذات الهی نهی شده است؟

۹ پیام حدیث شریف پیامبر (ص) را که فرمود: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ و فِي قُدْرَتِهِ» بنویسید.

ب صحیح / غلط

(دی ۹۸)

۱۰ رابطه خدا با انسان مانند رابطه مسجد با سازنده آن است که قطع نمی شود.

۱۱ موجودات هستی، پس از پیدایش نیز هم چنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.

۱۲ ما و همه پدیده های جهان، فقط در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده ای بی نیاز محتاجیم.

(شهریور ۹۹)

۱۳ یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد.

۱۴ هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری نیست.

۱۵ نور بودن خداوند، مانند نورهایی نیست که از اجسام ناشی می شوند که منشأ مادی داشته باشد.

(دی خارج کشور ۹۹)

۱۶ رابطه خداوند با جهان را می توان کاملاً شبیه رابطه بنا و ساختمان دانست.

۱۷ رابطه خداوند با موجودات جهان در بقا تا حدی شبیه رابطه ساعت ساز و ساعت است.

(خرداد خارج کشور انسانی ۹۹)

۱۸ رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است.

۱۹ نیازمندی موجودات به خداوند هیچگاه قطع یا کم نمی شود.

۲۰ نقش بنا در ساختن یک بنا فقط جابه جا کردن مواد و چینش آن ها است.

۲۱ ذهن آدمی توان و گنجایش فهم چستی و ذات تمام موضوعات را دارد.

(خرداد ۹۹ و ۱۴۰۰)

۲۲ خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان می تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را بشناسد.

ج جای خالی

- ۲۳ | هر کدام از ما بر اساس خویش، خدا را می‌بایم و حضورش را می‌کنیم.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۲۴ | یک موجود فقط در صورتی در وجود خود به دیگری نیازمند نیست که خودش باشد.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۲۵ | هر چه انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس و خود را بیش‌تر ابراز می‌کند.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۲۶ | هر موجودی در حدّ خودش خداوند و نشانگر است.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۲۷ | لازمهٔ شناخت هر چیزی، به آن است.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۲۸ | ما به دلیل ذهن خود، نمی‌توانیم چیستی امور را تصور کنیم.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۲۹ | آنان که به در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و او را می‌بینند.
(خرداد خارج از کشور ۹۸)
- ۳۰ | خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات خود را از او می‌گیرند و به سبب او آشکار می‌شوند.
(دی ۱۴۰۰ و دی خارج از کشور انسانی ۹۹)
- ۳۱ | معرفت عمیق و والای با هر چیز خدا را دیدن در نگاه نخست به نظر می‌آید، اما هدفی است.
(شهریور خارج از کشور ۹۸)
- ۳۲ | ذهن ما گنجایش درک موضوعات نامحدود را ندارد، زیرا لازمهٔ شناخت هر چیزی به آن است.
(شهریور خارج از کشور ۹۸)

د سؤالات پاسخ کوتاه

- ۳۳ | پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به چه چیزی هستند؟
(شهریور انسانی ۱۴۰۰)
- ۳۴ | نیازمندی جهان به خداوند شامل چه مراحل می‌شود؟ یا (انسان و سایر موجودات در چه مرحله‌ای به خداوند متعال نیاز دارند؟) (دی خارج از کشور انسانی ۹۹)
- ۳۵ | یک موجود در چه صورتی، در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟
(دی انسانی ۹۹)
- ۳۶ | سرچشمهٔ بندگی چیست؟
(شهریور ۹۸)
- ۳۷ | ثمرهٔ درک نیازمندی به خدای بی‌نیاز چیست؟
(شهریور ۹۸)
- ۳۸ | نتیجهٔ آگاهی انسان از فقر و نیازمندی‌اش به خدای بی‌نیاز چیست؟
(شهریور ۹۸)
- ۳۹ | در چه صورت خداوند ما را در رسیدن به معرفت عمیق و والا کمک خواهد کرد؟
(دی انسانی ۹۹ و خرداد انسانی ۱۴۰۰)
- ۴۰ | در آفرینش، یک موجود در چه صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟
(دی انسانی ۹۹ و خرداد انسانی ۱۴۰۰)
- ۴۱ | یکی از راه‌های درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او که قرآن به ما توصیه کرده است، چیست؟
(دی انسانی ۹۹ و خرداد انسانی ۱۴۰۰)
- ۴۲ | لازمهٔ پاسخ به این پرسش که موجودات، هستی خود را وام‌دار چه کسی هستند، چیست؟
(دی انسانی ۹۹ و خرداد انسانی ۱۴۰۰)
- ۴۳ | نور بودن خدا به چه معناست؟
(دی انسانی ۹۹ و خرداد انسانی ۱۴۰۰)
- ۴۴ | چرا پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «در همه چیز تفکر کنید، اما در ذات خدا تفکر نکنید.»؟
(دی انسانی ۹۹ و شهریور ۹۸)
- ۴۵ | چرا رسیدن به معرفت عمیق و والا برای جوانان آسان‌تر و قابل دسترس‌تر است؟ یا (چرا نوجوانان و جوانان در معرفت خداوند موفق‌تر هستند؟) (دی ۱۴۰۰ و شهریور ۹۸)
- ۴۶ | لازمهٔ شناخت هر چیزی، چیست؟
(خرداد ۹۹)
- ۴۷ | چرا پیامبر اسلام (ص) عاجزانه از خدا می‌خواهد که او را به حال خود واگذار نکند؟
(خرداد ۹۹)
- ۴۸ | بیت «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش» به کدام مرتبه از نیازمندی موجودات به خدا اشاره می‌کند؟
(خرداد ۹۹)
- ۴۹ | بیت «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم‌به‌دم» به چه مفهومی اشاره می‌کند؟
(خرداد ۹۹)

ه دو گزینه‌ای

- ۵۰ | بیت «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید» به کدام مفهوم اشاره دارد؟
(۱) خداوند خالق ساخته‌های انسان و حتی خود انسان است.
(۲) آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند.
(خرداد ۹۹)
- ۵۱ | از مقایسهٔ نیازمندی موجودات به خدا در پیدایش و بقا به کدام موضوع پی می‌بریم؟
(۱) موجودات پس از پیدایش نیز هم‌چنان، مانند لحظهٔ نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
(۲) نیاز موجودات به خداوند در لحظهٔ پیدایش، بسیار بیش‌تر از نیازمندی به خدا در بقاست.
(خرداد ۹۹)
- ۵۲ | میان رابطهٔ بنا با مسجد و رابطهٔ خدا با جهان از نظر نیازمندی در بقا یک وجود دارد.
(۱) تفاوت بنیادین
(۲) تشابه اساسی
(خرداد ۹۹)

۵۳ | قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای بیان می‌کند که در نظر اول برای ما به دنبال دارد.

(۱) معنای دقیقی (۲) شگفتی

۵۴ | جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است، این مفهوم بیانگر چیست؟

(۱) صرفاً نیازمندی جهان به خدا در پیدایش (۲) نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا

۵۵ | درک بیش‌تر فقر و نیازمندی انسان به خدا نتیجه چیست؟

(۱) افزایش خودشناسی (۲) افزایش بندگی

۵۶ | رابطه خداوند با جهان را تا حدی می‌توان، به چه چیزی تشبیه نمود؟

(۱) ساعت‌ساز و ساعت (۲) مولد برق با جریان برق

(شهریور ۱۴۰۰)

و کشف ارتباط

۵۷ | هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)

آ. این‌که به روشنی در می‌یابیم که جهان دارای آفریننده‌ای حکیم است.	۱. احاطه و دسترسی
ب. موضوعاتی که ذهن ما توان و گنجایش فهم چستی و ذات آن‌ها را دارد.	۲. امور نامحدود
پ. لازمه شناخت چستی موجودات	۳. خدایابی در فطرت
ت. موضوعاتی که نمی‌توانیم چگونگی وجودشان را دریابیم.	۴. امور محدود
ث. به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم	۵. نیازمندی در بقا
	۶. معرفت عمیق و والا

۵۸ | هر یک از گزاره‌های سمت راست به کدام یک از عناوین سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)

آ. جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است.	۱. نیازمندی جهان به خدا در پیدایش
ب. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند.	۲. نیازمندی جهان به خدا در بقا
پ. پیامبرگرمی ما، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد.	۳. آگاهی، سرچشمه بندگی
ت. هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.	۴. نور هستی
	۵. ناتوانی در شناخت ذات و چستی خداوند

ز تعریف مفاهیم و اصطلاحات

۵۹ | پدیده: ۶۱ | معرفت عمیق و والا: ۶۳ | امور نامحدود:

۶۰ | نور: ۶۲ | امور محدود:

ح سؤالات پاسخ بلند

۶۴ | نیازمندی جهان به خدا در پیدایش را با دو مقدمه و یک نتیجه، استدلال نمایید. (خرداد ۹۸ و دی انسانی ۹۸ و خرداد خارج از کشور ۹۹)

۶۵ | مفهوم ابیات «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش // خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی» چیست؟

۶۶ | مفهوم بیت «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید» را بنویسید.

۶۷ | نقش «بتا و معمار» و نقش «خدا» را در ساختن یک مسجد با یکدیگر مقایسه کنید.

۶۸ | با ذکر مثال توضیح دهید، چرا هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، نیازمند به دیگری است؟

۶۹ | با ذکر مثال توضیح دهید چرا موضوعاتی که نامحدودند، ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد؟

۷۰ | شناخت اولیه همه انسان‌ها از خداوند چیست؟

۷۱ | آگاهی انسان به نیازمندی خود به خداوند، چه ثمره‌ای برای او به دنبال دارد؟

۷۲ | انواع موضوعاتی را که می‌خواهیم در مورد آن‌ها شناخت پیدا کنیم با مثال بیان کنید.

۷۳ | علت ناتوانی انسان در شناخت ذات و چستی خدا را بنویسید.

(چرا انسان در شناخت ذات و چستی خداوند ناتوان است؟)

(دی ۹۸)

(شهریور ۹۹ و دی ۹۹ و خرداد انسانی ۹۸)